

Renovering av tak & fasad

Var häckar tornseglare?

Tornseglare häckar i håligheter på hus, högt upp med åtkomst genom springor, ofta under tak. Ofta upptäcks tornseglarnas boplatser först under arbetets gång, ofta när det är för sent för att ta hänsyn. Häckningen har redan störts och ofta renoveras bort boplatserna.

Håll utkik efter tornseglare:

Många tornseglare använder den öppna luftspalten mellan tak och fasad för att komma in under taket vid takfoten. De kommer kan komma in även genom smala spalter under en takkantplåt eller kantlist. Tornseglare häckar också under storkupiga tegelpannor, ofta på tegeltäckta ladutak, där de flyger in under nedersta takpannan. Hålrum i väggen, bakom beklädnad av fasaden eller under fönsterbrädor, används också av tornseglare.

Ingång till boplatser genom luftspalt vid takfoten.

Foto: Debora Arlt

Ingång till boplatser genom hål in i en iklädd takfot.

Foto: Jochem Kühnen

Ingång till boplatser genom spalt bakom takkantplåt.

Foto: Jan Ehrsson

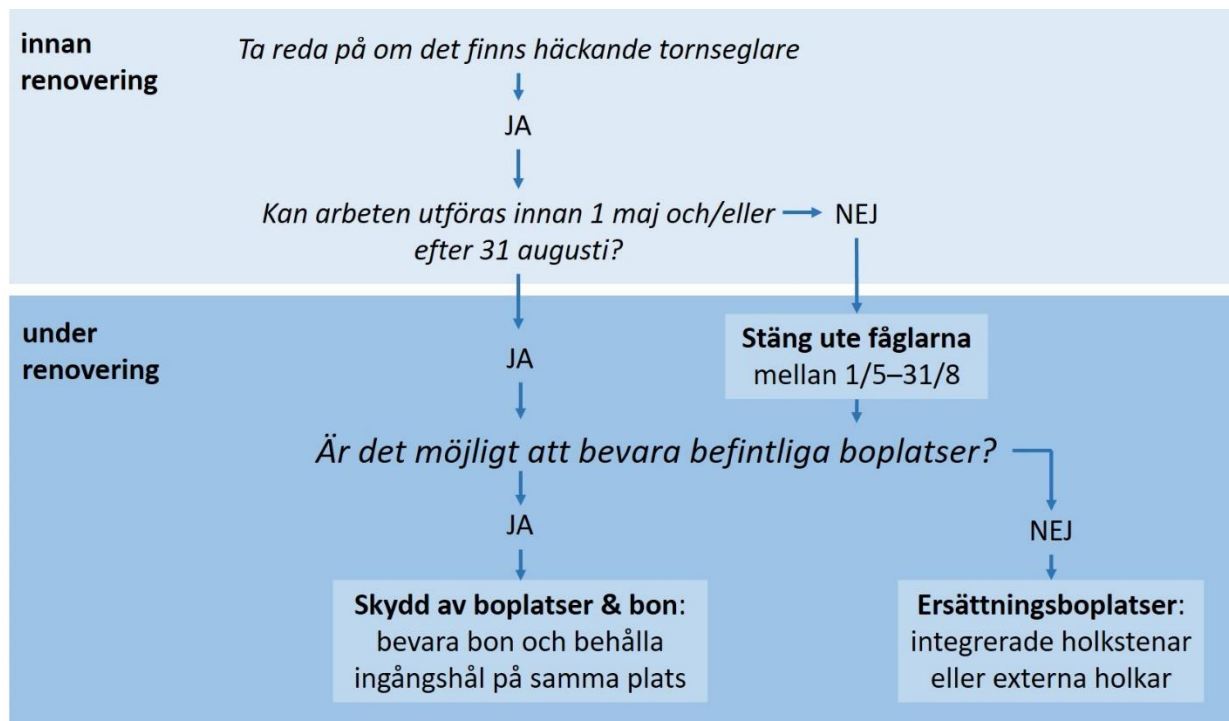
Här kan tornseglare obehindrad av hänggränna flyga in under nedersta takpannan.

Foto: Debora Arlt.

Vill du renovera eller bygga om?

1 - Börja planera i god tid! Ta reda på om det finns tornseglarbon innan renoveringen påbörjas: då kan du avgöra om boplatserna, och åtkomsten till dem, påverkas av arbeten.

Byggnaden behöver undersökas sommaren innan den planerade renoveringen för att ta reda på om det finns boplatser. Ta gärna kontakt med någon tornseglarkunnig, fråga t.ex. din lokala ornitologiska förening, som kan hjälpa med undersökningen.

2 - Stör inte under häckningstid: Försök att anpassa tiden för arbeten till tornseglarnas häckningstider och utför arbeten under andra delar av året - tornseglarna är hos oss i bara drygt tre månader från mitten av maj till slutet av augusti:

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

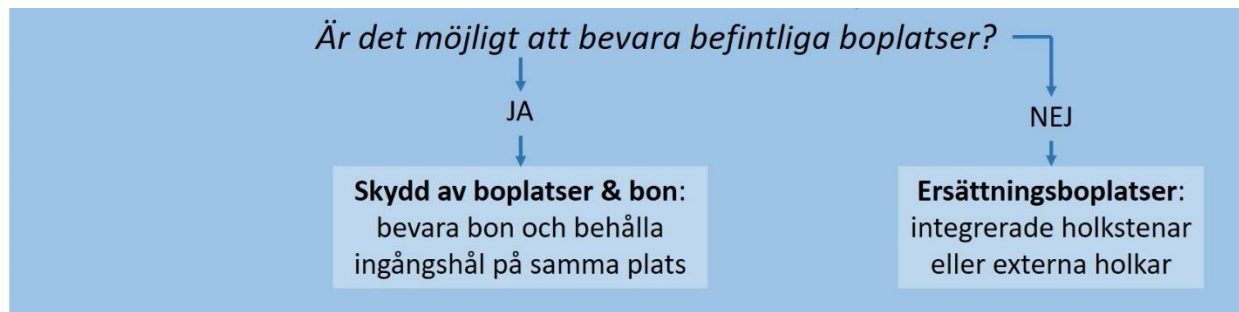
Tid för tak- och fasadarbeten finns både innan och efter häckningen, utan att störa tornseglarna.

Byggnadsställning:

Sätt upp ställningen först från slutet av augusti (när ungarna flugit ur boet efter avslutad häckning) och demontera ställningen senast vid månadsskiftet april-maj (innan seglarna kommer tillbaka till sina bon). Behövs ställning under häckningssäsongen - ge tornseglarna fri tillgång till sina boplatser med fritt utrymme 3-4 meter framför och 3-4 m nedanför ingångshålet.

Renovering av tak & fasad

3 - Under renoveringen: Bevara boplatser och bon, och lämna dem intakta

Tornseglare är trogna sina boplatser och använder samma bo under många år. Håll därför boplatser och inflygningsöppningar i sitt ursprungliga tillstånd i möjligaste mån.

Om du hittar tomma bon: Ändra omgivningen kring boet så lite som möjligt. Stäng inte ingången till ett bo. Om bon måste tas bort för renoveringsarbeten – markera placeringen och skapa plats åt varje bo på samma ställe efteråt, med samma ingångshål. Hjälptornseglarna genom att spara det gamla boet och lägga tillbaka det på samma plats efter att arbetet är avslutat. Samla material till ett nytt bo kan ta tornseglarna en hel sommar och betyder ingen häckning det året.

Under renoveringen utanför häckningstiden har ett tornseglarbo hittats i takfot och varsamt bevarats.

Foto: Jochem Kühnen

Tornseglarbo under takpanna. Om möjligt spara boet och lägg tillbaka det på samma plats efter avslutat takrenovering.

Foto: Regine Tantau

Inga arbeten och störande hinder under häckningstid inom 3-5 m från ett bo:

För att inte störa tornseglarnas häckning undvik byggnadsställning och arbeten under häckningstid i ett område ca 3-5 m nedanför och på båda sidorna av ingången till ett bo. Om det behövs byggnadsställning under häcktid - montera delar som skulle hindra tornseglarnas in- och utflygning först efter slutet av häckningssäsongen (slutet av augusti), och fäst inga nät/presenningar inom 3-5 m från ett bo. Arbeten som kan ske utanför boets närområde kan utföras under häckningstiden.

Byggnadsställningen har byggts om: Tornseglare häckar här i en spalt under takkanten. Störande delar av ställningen nedanför ingångarna till bon har tagits bort så att tornseglarna har fritt utrymme för att flyga in och ut.

Foto: Sylvia Weber

4 - Under renoveringen: När du hittar ett bo med ägg eller ungar

Lämna boet och bohålet ostört. Se till att inflygningsöppningen är fortsatt åtkomligt för de vuxna tornseglarna. Har ungarna redan kläckts så kommer föräldrarna fortsätta att ta hand om dem. Se till att byggnadsställningen inte är i vägen för de inflygande fåglarna.

Om det absolut inte är möjligt att låta bon vara ostörda och åtkomliga för föräldrarna så är enda sättet att rädda ungarna att lämna dem till en kunnig viltrehabiliterare. Ungarna behöver särskilt kost och behöver omhändertas av en viltrehabiliterare tills de kan flyga. En lista på godkända viltrehabiliterare finns hos Katastrofhjälp Fåglar och Vilt <http://www.kfv-rks.se/>

Bo med ca 12 dagar gamla ungar som hittats på tak under pågående takomläggning. Ungarna ska växa och utvecklas knappt fyra veckor till innan de är redo för att flyga själv. Dessa ungar hade tur – boet omhändertogs och en viltrehabiliterare kunde föda upp ungarna.

Foto: Petra Ögren